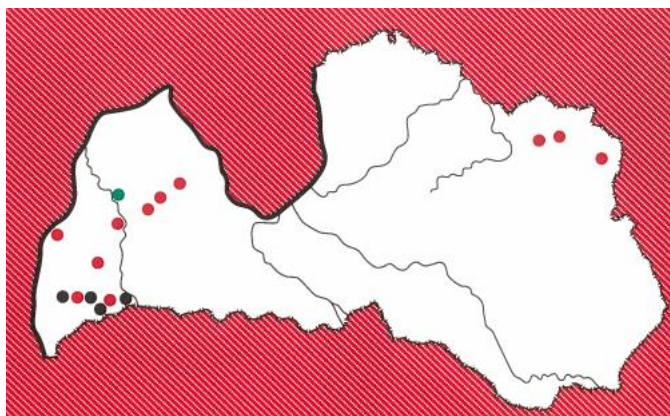

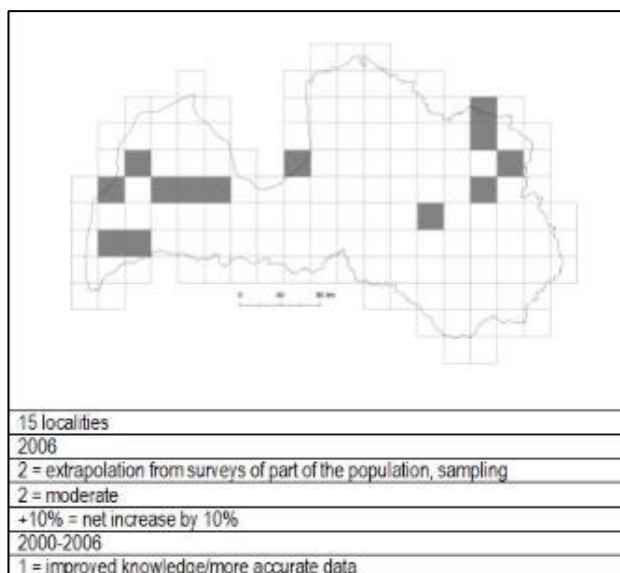
Piezīmes un atsauces valsts līmeņa sugu aizsardzības mērķu (FRV) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	1056
Sugas nosaukums	<i>Parnassius mnemosyne</i>
Eksperts	Maksims Balalaikins
Darbs pabeigts	15.02.2024.
Vispārējās piezīmes	Cīrulīšu dižtauriņš <i>Parnassius mnemosyne</i> ir BD IV pielikumā iekļauta suga. Sastopama atklātās dzīvotnēs lapkoku, arī palieņu mežu tuvumā. Kāpuru barības augs ir cīrulīši <i>Corydalis spp.</i> Tauriņi galvenokārt uzturas mežmalās vai nelielā attālumā no tām, labvēlīgos apstākļos var atrasties arī tālāk no mežmalām. Agrāk Latvijā suga bija izplatīta galvenokārt Kurzemes vidienes augstienēs un Alūksnes augstienē. Pēdējos gados suga novērota lielā daļā Latvijas, arī līdzenumos. Tauriņi samērā labi pārceļo uz jaunām dzīvotnēm, ja esošajā dzīvotnē ir augsts populācijas blīvums. Pārceļošanu uz citām dzīvotnēm veicina upju aizsargjoslas ar palieņu mežiem (Savenkovs 2018). Pirmais nozīmīgākais cīrulīšu dižtauriņa atradņu apkopojums Latvijā tika veikts 1974. gadā, kad tika uzskaitītas 6 sugas atradnes Kurzemes vidienes augstienēs (1. attēls) (Šulcs, Viidalepp 1974). 1. attēls. Cīrulīšu dižtauriņa atradnes Latvijā (Šulcs, Viidalepp 1974). 1998. gadā izdotajā Latvijas Sarkanajā grāmatā (Spuris 1998) kartē (2. attēls) norādītas 16 atradnes. Salīdzinot ar iepriekšējo datu apkopojumu, iekļauti jauni dati par sugas atradnēm Abavas ielejā un Alūksnes augstienē. Šie dati tika izmantoti REF vērtības definēšanai.

2. attēls. Cīrulīšu dižtauriņa izplatības karte pēc Latvijas Sarkanās grāmatas datiem (Spuris 1998).

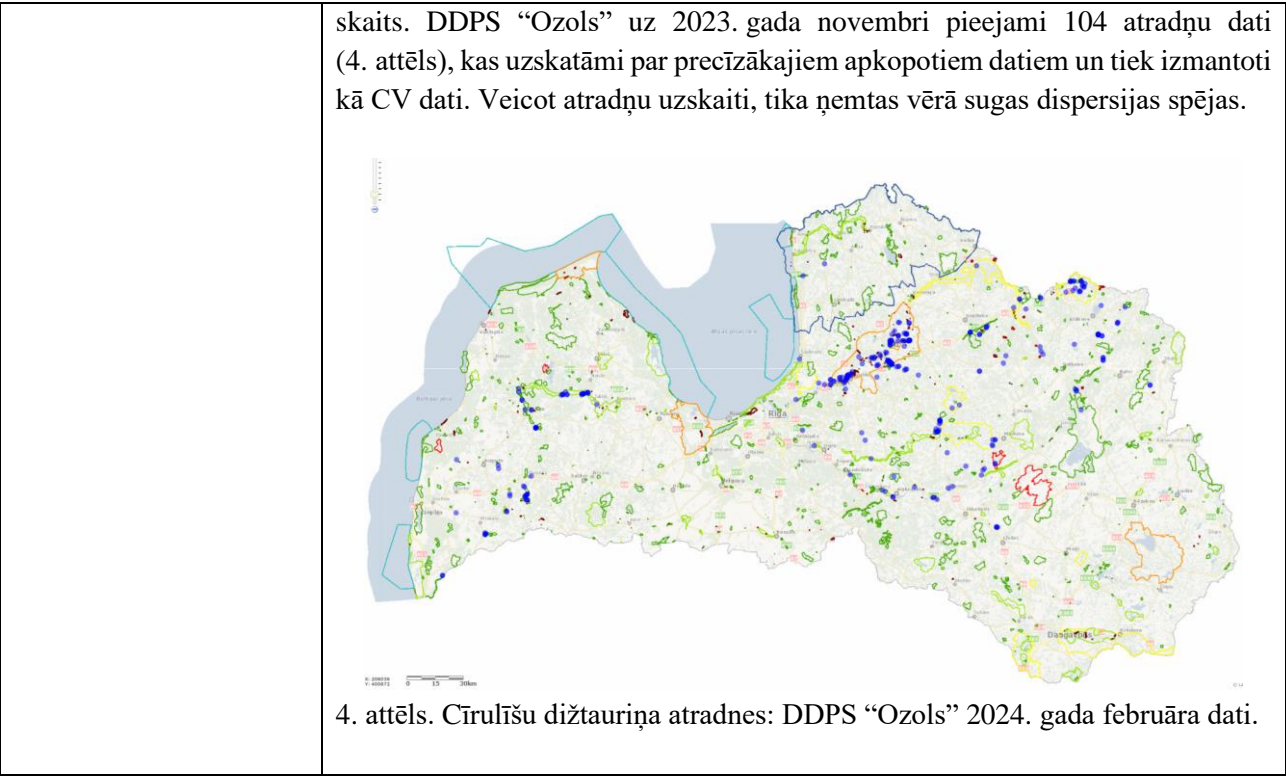
2007. gada BD 17. panta Latvijas ziņojumā sugas sastopamība tika norādīta visā Latvijas teritorijā un sastopamība reģistrēta 15 atradnēs (3. attēls). Šie dati atbilst HDV vērtībai.

3. attēls. Dati no 2007. gada BD 17. panta ziņojuma: Cīrulīšu dižtauriņa populācijas vērtējums.

Nākošais sugas atradņu apkopojums tika veikts tikai 2010. gadā Latvijas tauriņu katalogā (Savenkovs, Šulcs 2010). Šajā katalogā netika atspoguļotas konkrētas sugas atradnes.

Ziņojumā Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā, novērtējumā par 2013.–2018. gada periodu, cīrulīšu dižtauriņa kopējais stāvoklis novērtēts kā labvēlīgs (FV). Vērtējot tendenci, norādīts, ka populācija ir stabila. Savukārt N. Savenkovs norāda, ka sugas populācija palielinās. Ja agrāk tika novēroti atsevišķi īdivi, tad pašlaik vietām tiek novēroti vairāki desmiti īdivu vienlaikus, piemēram, Abavas ielejā, Gaujas Nacionālajā parkā (Savenkovs 2018). Būtiski pieaudzis arī sugas novērojumu

Piezīmes un pieņēmumi tabulu aizpildīšanā/izmantošanā

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Dati_FRP	
REF	Date	1998 Balstīts uz atradņu apkopojumu Latvijas Sarkanās grāmatas ietvaros (Spuris 1998).
	Popunit	loc (atradne)
	Min	16
	Max	16
HDV	Popunit	loc. (atradne)
	Quality & Date	M (2006)
	Min	15
	Max	15
	Trend period	1993–2006
	Trend	+
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Habitat period	M (2006)
	Trend	=
	Popunit_final	loc (atradne)
	Min_final	15
	Max_final	15
	Trend 1993–2006	I

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
CV	Date	2013–2018
	Popunit	grids1x1 loc. (atradne) / grids1x1 (1 x 1 km tīkla kvadrātu skaits) Saskaņā ar BD 17. panta ziņojuma sagatavošanas vadlīnijām 2019. gada Latvijas ziņojumā kā populācijas mērvienība ir izmantots loc.(atradņu) / grids1x1 (1 x 1 km tīkla kvadrātu) skaits.
	Min	na
	Max	na
	Value	119
	Type	estimate (izvērtējuma dati)
	Popunit_alt	na
	Min_alt	na
	Max_alt	na
	Value_alt	na
	Type_alt	na
	Method	estimatePartial (daļēji ekstrapolētie dati)
	Trend period	2007–2018
	Trend	S
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Method	estimatePartial
	Habitat period	2007–2018
	Trend	S
	Method	estimatePartial (daļēji ekstrapolētie dati)
	Popunit_final	loc (atradne)
	Min_final	104 Aprēķins balstīts uz DDPS “Ozols” pieejamajiem atradņu datiem uz 2023. gada novembri, kas uzskatāmi par precīzākajiem apkopotajiem datiem. Tika pieņemts, ka sugas atradne ir atsevišķa sugas novērojuma lokalitāte, turklāt tika ņemtas vērā sugas dispersijas iespējas.
	Max_final	104
	Trend 2007–2018	I (pieaug)
	Dati_FRR	
REF	Area	na Suga sastopama atsevišķās vietās Kurzemes vidienes augstienēs, Abavas ielejā un Alūksnes augstienē, nav iespējams precīzi noteikt sugas sastopamības areālu Latvijā.
	Period	1998
HDV	Area	64589 km ²
	Quality & period	M (2006)
	Trend	+
	Magnitude	na
	Area_final	64589 km ²
	Trend 1993–2006	I
CV	Area	49178 km ²
	Period	2007–2018
	Trend	U (unknown)

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Trend_method	estimatePartial (daļēji ekstrapolētie dati)
	Area_final	64589 km ² Sugai piemērotas dzīvotnes ir sastopamas visā valsts teritorijā, arī sugas sastopamība prognozējama visā valsts teritorijā.
	Trend 2007–2018	I
	Lēmumi_FRP	
	Variants (8. attēls)	4. variants.
	1. Klimata pārmaiņas	0 (nē) Nav pierādījumu par sugas izplatības saistību ar klimata izmaiņām.
	2. LV populācijas nozīmība	1 (jā)
	3. Populāciju izolācija	0 (nē)
	4. Negatīvie faktori	0 (nē)
	5. Negatīvas tendences	0 (nē)
	Lēmumi_FRR	
	Variants (8. attēls)	4. variants.
	1. Klimata pārmaiņas	0 (nē) Nav pierādījumu par sugas izplatības saistību ar klimata izmaiņām.
	2. LV populācijas nozīmība	1 (jā)
	3. Populāciju izolācija	0 (nē)
	4. Negatīvie faktori	0 (nē)
	5. Negatīvas tendences	0 (nē)

Literatūra un informācijas avoti

Savenkovs N. 2018. Īpaši aizsargājamās un reti sastopamās tauriņu sugas Latvijā. Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs: 32 lp.

Savenkovs N., Šulcs I. 2010. Latvijas tauriņi. Katalogs. Latvian Lepidoptera. Catalogue. Eesti Lepidopteroloogide Selts, Tallin, 176 pp.

Šulcs J., Viidalepp J. 1974. Verbreitung der Großmetterlinge im Balticum. I. Tagfalter (diurna). Dtsch, Ent. Z., N.F. 21, 4-5: 353-403. Savenkov N., Šulcs I. 2010. Latvian Lepidoptera Catalogue. Tallinn, Estonian Lepidopterologists' Society, 176 pp.